

Jämförelse av avgifter på fondtorget

Svar på uppdrag i regleringsbrevet

Datum 2015-04-30
Dok.bet. PID142619
Version 1.0
Dnr/Ref. VER 2015-145

Dokumentets ursprung

Datum	Namn/Författare	Roll/Befattning
2015-02-23	Niklas Näsström	Finansanalytiker
	Mats Öberg	Chef Fondenheten
	Rasmus Bjälkeson	Processansvarig Fond- och Finansadministration

Godkännande och fastställande

Datum	Version	Namn	Roll/Befattning
2015-04-30	1.0	Katrin Westling Palm	Generaldirektör

Förklaring av ord och förkortningar

Ord/Förkortning	Förklaring
ESMA	European Securities and Markets Authority. Här under faller värdepappersfonderna, som ingår i premiepensionens fondtorg
EIOPA	European Insurance and Occupational Pension Authority
EBA	European Banking Authority
ESA	European Supervisory Authorities samlingsnamn för ESAM, EIOPA och EBA
PRIPs	Packaged Retail Investment Products är en äldre benämning av PRIIPs som ska utgå.
PRIIPs	Packaged Retail and Insurance-based Investment Products

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Premiepensionssystemet	5
2.1	Övergripande om systemet.....	5
2.2	Rabattmodellen	5
3	Kostnader i fonder	6
3.1	”Fondavgift” hos Pensionsmyndigheten	6
3.2	Årlig avgift.....	6
3.3	Prestationsbaserad avgift	7
3.4	Engångsavgifter (insättning-/uttagsavgift).....	7
3.5	Transaktionskostnader (Courtage).....	7
3.6	Förvaltningsavgift.....	7
3.7	Total Expense Ratio (TER)	7
3.8	Totalkostnadsandel (TKA).....	7
4	Fondrapportering idag	8
4.1	Fondtorget.....	8
4.1.1	Prisjämförelse	8
4.1.2	Värdeutveckling efter rabatt.....	9
4.2	Fondvalsguide	9
4.3	Orange kuvert.....	10
5	Förbättringsmöjligheter hos Pensionsmyndigheten	11
5.1	Avgiftsmåttet ”Prisjämförelse”.....	11
5.1.1	Normanbelopp.....	11
5.1.2	Justering av Pensionsmyndighetens Prisjämförelse	12
5.2	Tydligare information kring prestationsbaserad avgift.....	13
5.3	Sortering av fondlista.....	14
5.4	Tydligare informationstexter	14
6	Anpassning till kommande riktlinjer	14
6.1	PRIIPs.....	14
7	Slutsatser	15

1 Bakgrund

Regeringen har genom *Regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende Pensionsmyndigheten* (VER 2014-450) gett Pensionsmyndigheten uppdraget *Jämförelse av avgifter på Fondtorget*. Uppdraget lyder:

”Pensionsmyndigheten ska analysera och beskriva hur myndigheten kan utveckla möjligheterna för pensionsspararna att jämföra förvaltningsavgifterna för premiepensionsfonder på Fondtorget.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 maj 2015.”

Pensionsmyndigheten har tagit del av ytterligare information från Finansdepartementet. Den informationen har vi tolkat som att regeringen vill att Pensionsmyndigheten undersöker möjligheterna att anpassa det befintliga avgiftsmåttet ”Prisjämförelse” till den standard som etablerats inom branschen under senare år, det så kallade Normanbeloppet. Om det finns skäl för Pensionsmyndigheten att avvika från denna standard, bör det analyseras tydligt varför. Vidare ombads myndigheten särskilt beakta de kriterier som anges i förordningen till Packaged Retail Investment Products (PRIPs) och de tekniska riktlinjer som utarbetats av European Insurance and Occupational Pension Authority (EIOPA).

2 Premiepensionssystemet

2.1 Övergripande om systemet

Premiepensionen är en del av det allmänna pensionssystemet och är inkomstgrundad. Varje år avsätts 2,5 procent av lönen till premiepensionen, detta kallas pensionsrätt. Innan skatteverket har fastställt den pensionsgrundande inkomsten förvaltas pensionsrätterna tillfälligt av Pensionsmyndigheten (i snitt 17 månader), där pengarna förräntas innan de slutligen sätts in på premiepensionskontot. Insättningen sker en gång per år, normalt i december. Därefter kan spararen själv välja fonder att placera pengarna i. Det finns idag cirka 830 fonder att välja mellan.

Utöver den årliga insättningen av pensionsrätter tillkommer den årliga återföringen av fondrabatter, som normalt sker i maj. Mer om rabattmodellen nedan.

2.2 Rabattmodellen

När en fondförvaltare registrerar sig att distribuera sina fonder inom premiepensionssystemet upprättas ett samarbetsavtal mellan Pensionsmyndigheten och fondförvaltaren. I samarbetsavtalet regleras bland annat den rabatt som förvaltaren måste lämna på fondens/fondernas avgift. Rabatten går till fullo tillbaka till spararna och återförs till spararnas konton en gång per år. Rabattmodellen ser ut enligt nedan:

Del av avgiften som återbetalas till Pensionsmyndigheten	0 %	65-90 %	100 %
Allt under nedre gräns (Fritt kostnadsuttag)		Mellan fritt kostnadsuttag och maximal nivå	Allt över maximal nivå
Del av avgiften som tillfaller fondbolaget	100 %	10-35 %	0 %
Fritt kostnadsuttag: Räntefonder: 0,10 % Aktiefonder: 0,15 % Övr. fonder: 0,15 %		Nivån beror på hur mycket Pensionsmyndigheten totalt investerat hos fondbolaget	Maximal nivå: Räntefonder: 1,00 % Aktiefonder: 2,25 % Övr. fonder: 1,50 %

Fondernas avgifter begränsas således till bestämda maximala nivåer, all avgift som överstiger dessa nivåer rabatteras till 100 procent;

Fondtyp	Avgiftsgräns för 100 % rabattnivå	Maximal nivå
Aktiefonder	2,25 %	0,89 %
Bland- och Generationsfonder	1,50 %	0,62 %
Räntefonder	1,00 %	0,42 %

Avgift som understiger det fria kostnadsuttaget (0,10–0,15 %) rabatteras inte och avgiften mellan fritt kostnadsuttag och övre avgiftsgräns rabatteras mellan 65-90 %. Nivån bestäms av Pensionsmyndighetens totala investeringar hos fondbolaget.

Den avgift som premiepensionssparare faktiskt betalar för fonden, Pensionsmyndighetens *fondavgift*, är således ofta betydligt lägre än avgiften på marknaden i övrigt.

3 Kostnader i fonder

Det finns ett antal avgifter och kostnader inom fondförvaltning. Nedan listas de huvudsakliga begrepp som används.

+ Förvaltningsavgift	Årlig avgift	TER	TKA
+ Förvaringsavgift, mm.			
+ Prestationsbaserad avgift			
+ Courtage			
+ Engångsavgifter (insättnings- & uttagsavgifter)			
= Summa fondens avgifter			
- Courtage			
- Pensionsmyndighetens rabatt			
= Fondavgift hos Pensionsmyndigheten			

3.1 "Fondavgift" hos Pensionsmyndigheten

För att som fondförvaltare registrera sina fonder inom premiepensionssystemet måste den acceptera villkoren i samarbetsavtalet och lämna en kraftig rabatt på avgiften. Fondavgift hos Pensionsmyndigheten är den avgift som pensionssparare och pensionärer betalar per år i en fond efter det att rabatten är återlagd. Rabatten beräknas utifrån fondens årliga avgift (+ eventuell prestationsbaserad avgift) och rabattandelen beror på hur mycket kapital som är investerat i fonden, samt förvaltarens övriga fonder, inom systemet. Mer om rabattmodellen i avsnittet *Premiepensionssystemet* ovan.

3.2 Årlig avgift

Årlig avgift (ongoing charges) är ett samlingsbegrepp för de avgifter som dagligen tas ur fonden. Fondens årliga avgift presenteras i fondens basfaktablad (KIID). Beräkningen är standardiserad inom Europa. Årlig avgift uttrycks i procent av fondens genomsnittliga marknadsvärde.

I årlig avgift ingår fondens förvaltningsavgift, förvaringskostnader, depåkostnader, avgifter till investeringsrådgivare, registreringsavgifter, regelbaserade avgifter, revisionskostnader, rådgivningskostnader, distributionskostnader och kostnader för utlagda tjänster.

I årlig avgift ingår inte insättnings-/uttagsavgifter, prestationsbaserade avgifter, räntor, transaktionskostnader (courtage), kostnader för säkerheter samt soft commissions.

3.3 Prestationsbaserad avgift

Vissa fonder har prestationsbaserad avgift, vilket innebär att förvaltaren tar ut en extra avgift, utöver förvaltningsavgiften, om fonden presterar bättre än sitt jämförelseindex/jämförelseobjekt.

Fondens prestationsbaserade avgift för senaste räkenskapsår presenteras i fondens basfaktablad (KIID). Där beskrivs även översiktligt hur och när den debiteras. Oftast uttrycks avgiften som en procentsats utav överavkastningen gentemot jämförelseindex. Variationen mellan hur och när prestationsbaserade avgifter tas ut är dock stor mellan olika fonder.

3.4 Engångsavgifter (insättning-/uttagsavgift)

Vissa fonder tar ut engångsavgifter för insättning och uttag i fonden. Dessa avgifter kan variera mellan försäljningskanaler. Den maximalt tillåtna avgiften presenteras i fondens basfaktablad (KIID). Inom premiepensionen tillåts inga engångsavgifter.

3.5 Transaktionskostnader (Courtage)

Transaktionskostnader är avgifter som uppstår vid köp och försäljning av värdepapper, och betalas ur fondförmögenheten. Avgiften betalas vanligen till fondkommissionär eller mäklare. Denna typ av avgift kan inte anges i förväg då den varierar över tiden. Fondens transaktionskostnader beror dels på omsättningen av värdepapper, in-/uttag, samt vald handelsmodell. Med UCITS IV-regelverket kom regler för fondbolagen kring bästa möjliga resultat vid placering av order (Best execution).

3.6 Förvaltningsavgift

Förvaltningsavgift är den årliga avgift som fonden tar för förvaltningen. Uttrycks i procent av fondens genomsnittliga marknadsvärde. För svenskregistrerade fonder ska dock administrations- och förvaringskostnader inkluderas och begreppet förvaltningsavgift blir således väldigt nära fondens årliga avgift. För utlandsregistrerade fonder separeras dock oftast dessa avgifter/begrepp.

3.7 Total Expense Ratio (TER)

Detta mått ersattes av ”Årlig avgift” under 2012 som huvudsakligt samlat avgiftsmått. Den enda skillnaden mellan TER och årlig avgift är att TER även inkluderar prestationsbaserade avgifter.

3.8 Totalkostnadsandel (TKA)

TKA är fondens totala kostnader och inkluderar allt såsom förvaltningsavgift, avgift till tillsynsmyndighet, räntekostnader, skatter, transaktionskostnader (courtage) och diverse andra kostnader. TKA uttrycks i procent av fondens genomsnittliga marknadsvärde. Ett svenskt mått som det, sedan 2004, inte längre är krav på att redovisa.

4 Fondrapportering idag

4.1 Fondtorget

När en sparare går in under *fondsök* på Pensionsmyndighetens webbplats, möts den av en fondlista innehållandes cirka 830 fonder. Denna lista är initialt sorterad i bokstavsordning. Det finns ett antal flikar att välja mellan, men standard är översiktsfliken som bland annat presenterar fondavgift, risk och värdeutveckling. Alla kolumner är sorterbara, vill man exempelvis sortera efter de billigaste fonderna så gör man det enkelt genom att klicka på kolumnrubriken *Fondavgift %*.

Under fliken *Avgift* finns det olika mått för fondernas avgifter, där man ser *Fondavgift*, *TER* (årlig avgift) och *TKA*, alla uttryckta i procent. Samtliga kolumner är sorterbara genom att klicka på dess rubrik. Under avgiftsfliken hittar man även Pensionsmyndighetens egna jämförelsetal, kallat *Prisjämförelse, kr*, mer om detta mått nedan.

Prisjämförelse, Kr							
Fond-nummer	Fond-typ	Fondnamn	Fond-avgift %	Fond	Kategori	TER %	TKA %
320705	A	Alandsbanken SICAV - Emerging Europe	0,89	2963	2495	4,21	-
170951	A	Alandsbanken SICAV - Nordic Growth	0,89	2963	1778	2,25	-
825398	A	Allianz Brazil Equity	0,89	2963	2462	2,30	-
789560	A	Allianz BRIC Equity	0,89	2963	2235	2,29	-
753731	A	Allianz China Equity	0,89	2963	2279	2,28	-

4.1.1 Prisjämförelse

År 2008 tog Pensionsmyndigheten fram ett eget jämförelsemått, *prisjämförelse*, för att göra det mer konkret för sparare att förstå vad en fond kostar i kronor över en viss sparandeperiod. Måttet beskriver hur mycket en sparare betalar i avgift under en 20-årsperiod, om den sätter in en engångssumma om 10 000 kronor på dag 0. Avgiften som beräkningen grundas på är nettoavgiften efter återförd rabatt, alltså fondavgiften. Varje fond har ett individuellt belopp, detta kompletteras i kolumnen bredvid med ett medelvärde ("Kategori") för fonder inom samma fondkategori.

Prisjämförelse, Kr							
Fond-nummer	Fond-typ	Fondnamn	Fond-avgift %	Fond	Kategori	TER %	TKA %
320705	A	Alandsbanken SICAV - Emerging Europe	0,89	2963	2495	4,21	-
170951	A	Alandsbanken SICAV - Nordic Growth	0,89	2963	1778	2,25	-
825398	A	Allianz Brazil Equity	0,89	2963	2462	2,30	-
789560	A	Allianz BRIC Equity	0,89	2963	2235	2,29	-
753731	A	Allianz China Equity	0,89	2963	2279	2,28	-

4.1.2 Värdeutveckling efter rabatt

På grund av de kraftiga rabatterna inom premiepensionen tog Pensionsmyndigheten under 2014 fram ett nytt nyckeltal, *Värdeutveckling efter rabatt*. Tanken med detta nyckeltal är att belysa den extra värdeutveckling som pensionsspararna får i form av återbetalda rabatter. Nyckeltalet presenteras i listan med fonder genom kolumnen Värdeutveckling efter rabatt, 5 år.

I *fondsök*:

		Värdeutveckling					Värdeutveckling %	
Fond-nummer	Fond-typ	Fondnamn	3 mån.	6 mån.	12 mån.	Snitt 5 år	Efter rabatt Snitt 5 år	
364158	A	UBS (Lux) Equity Fund - Biotech (USD)	33,4	53,7	100	32	34	
395434	A	Allianz Thailand Equity	9,1	11,9	52	24	25	
260919	A	Pictet Biotech	31,4	52,4	80	24	26	
374421	A	BlackRock World Healthscience Fund	19,5	36,6	71	22	23	
313742	A	Länsförsäkringar Fastighetsfond M/E	19,9	36,6	48	22	23	

Vill spararen se ytterligare tidsperioder måste den klicka sig in i respektive fondsfaktasida, där presenteras även *Snitt 10 år* samt föregående års värdeutveckling.

Enskild fondsfaktasida:

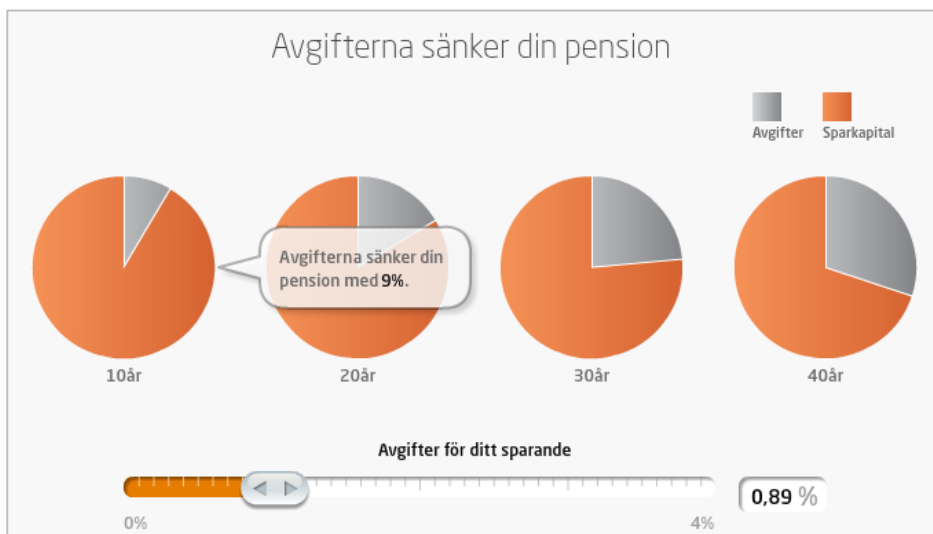
Fondutveckling				
	2015	2014	Snitt 5 år	Snitt 10 år
Värdeutveckling	28,3 %	70,6 %	32,20 %	20,49 %
Värdeutveckling, efter rabatt	- 72,10 %		33,65 %	21,94 %
Omsättningshastighet, ggr	-	0,5	-	-
Fondförmögenhet, MSEK	-	11701	-	-

4.2 Fondvalsguide

Fondvalsguiden lanserades av Pensionsmyndigheten år 2011. Syftet med fondvalsguiden är att underlätta för pensionssparare att göra ett genomtänkt fondval inom premiepensionen. Guiden behandlar ämnen såsom *Risk*, *Kostnad*, *Spartid* samt *Helheten*.

I kostnadsverktyget kan man som sparare visualisera hur kostnaden påverkar den framtida pensionen. Genom att dra i ett reglage ser man hur mycket en viss procentuell avgift sänker den framtida pensionen, givet vissa antaganden.

Kostnadsverktyget:

4.3 Orange kuvert

Orange kuvert skickas varje år ut till alla som är födda 1938 och senare. Det innehåller ett årsbesked där individen bland annat kan se hur mycket som hittills tjänats ihop till den allmänna pensionen. Orange kuvert innehåller även information kring individens premiepensionskonto och visar, förutom fondval, i kronor hur mycket som betalats i administrations- och fondavgifter. Under tabellen specificeras även hur mycket rabatt i kronor som individen fått på fondavgiften.

Så här mycket har du tjänat in till din allmänna pension

Dina pensionskonton

Förändringar under 2014 i kronor	Inkomstpension	Premiepension
Värde 2013-12-31	1 082 276	179 980
Insatt pensionsrätt för 2013	55 888	8 732
Arvsrätt från avlidnas pensionskonton	899	165
Administrations- och fondavgift	- 359	- 816*
Värdeförändring	28 789	10 963**
Värde 2014-12-31	1 167 493	199 024
		1 366 517 kr

* Här ingår 716 kr i rabatt på fondavgiften för 2013.
** Här ingår 135 kr i ränta på pensionsrätten för 2013.

Din premiepension

Premiepensionskontot 2014-12-31	Värde, kronor	Värdeförändring, procent	Värd förändring, procent	Aktuell förändring, procent
Aktiefond Sverige	57 832	6	30	29
Aktiefond Global	61 463	14	0,4	30
Räntefond Sverige	18 389	2	0,11	10

Dina pensionskonton			
Förändringar under 2014 i kronor	Inkomstpension	Premiepension	
Värde 2013-12-31	1 082 276	179 980	
Insatt pensionsrätt för 2013	55 888	8 732	
Arvsrätt från avlidnas pensionskonton	899	165	
Administrations- och fondavgift	- 359	- 816*	
Värdeförändring	28 789	10 963**	
Värde 2014-12-31	1 167 493	199 024	1 366 517 kr

* Här ingår 716 kr i rabatt på fondavgiften för 2013.
** Här ingår 135 kr i ränta på pensionsrätten för 2013.

5 Förbättringsmöjligheter hos Pensionsmyndigheten

5.1 Avgiftsmåttet "Prisjämförelse"

5.1.1 Normanbelopp

Av samma anledningar som Pensionsmyndigheten införde avgiftsbeloppet "Prisjämförelse" införde Morningstar under 2012 det så kallade Normanbeloppet. Användandet av Normanbelopp är idag utbrett och används av bland andra Morningstar, Avanza, Nordnet, Swedbank och Skandia.

Normanbeloppet är en förenklad beräkning utav kostnaden att fondspara ett visst belopp i månaden under tio år. Beräkningen utgår från ett månadssparande om 1 000 kr i tio år, fondens årliga avgift samt ett värdeutvecklingsantagande för respektive fondtyp. Antagen framtida årlig avkastning före avgift är 6 procent för aktiefonder, 4 procent för blandfonder och 2 procent för räntefonder. Normanbeloppet tar inte hänsyn till eventuella rabatter som kan finnas i distributionskanaler såsom premiepensionssystemet.

Det finns idag relativt stora skillnader mellan Normanbeloppet och Pensionsmyndighetens Prisjämförelse, dessa sammanfattas i nedan tabell:

	Normanbelopp	Prisjämförelse
Engångsinsättning	-	10 000 kr
Månadsinsättning	1 000 kr	-
Årsinsättning	-	-
Sparandetid	10 år	20 år

Pensionsmyndigheten har hittills valt att inte visa Normanbeloppet i premiepensionssystemet. Anledningen är att den avgift som Normanbeloppet påvisar inte går att erhålla inom premiepensionssystemet, eftersom:

1. Fondernas avgifter är kraftigt rabatterade inom premiepensionssystemet
2. Pensionssparandet är långsiktigt, vilket motiverar en längre sparandetid än Normanbeloppets 10 år.
3. Det finns ingen möjlighet att månadsspara i premiepensionssystemet, pensionsrätter sätts enbart in en gång per år.

Fondernas rabatterade avgift skulle gå att använda som indata till Normanbeloppet, men det skulle innebära att, en och samma fond, skulle ha olika Normanbelopp beroende på distributionskanal. Det finns en risk att detta bidrar till en förvirring bland sparare. Trots detta bör man ha i åtanke att Collectum under 2012, i samarbete med flera tjänstepensionsbolag, införde en variant av Normanbeloppet, *Normanbelopp 30 år ITP*. Deras variant av beloppet utgår från ett månadssparande om 1 000 kronor, men under 30 år istället för 10 år. Dessutom räknar den in samtliga avgifter som påverkar sparandet i beloppet, inte enbart fondavgifterna. Varianter finns alltså redan på marknaden, och Pensionsmyndigheten skulle inte vara unika med ett Normanbelopp som avviker från "originalet".

Vårt resonemang och vår bedömning gällande Normanbeloppets lämplighet är inte invändningsfritt. Man kan anse att skillnaden mellan månadsinsättning och årlig insättning är marginell, och att problemet med att ett Normanbelopp hos Pensionsmyndigheten skiljer sig från Normanbeloppet utanför premiepensionssystemet för samma fond inte är större än motsvarande skillnad i avkastning mellan fonder inom- respektive utanför systemet. Det senare är dock en betydande pedagogisk nackdel som gjort att myndigheten varit tveksam till att utveckla avkastningsmättet efter rabatt.

Vi har i denna rapport valt att ge några övergripande beskrivningar av hur vi skulle kunna förändra Pensionsmyndighetens befintliga Prisjämförelse-tal. Vi kommer att fortsätta arbeta med denna fråga. Vad myndigheten i slutändan väljer att döpa detta mått till, om vi döper det till ”Normanbelopp XX”, behåller namnet Prisjämförelse, eller använder ett nytt namn kräver fortsatt analys.

5.1.2 Justering av Pensionsmyndighetens Prisjämförelse

Det befintliga måttet ”Prisjämförelse” utgår från en engångsinsättning på 10 000 kronor vilka sedan hålls i fonden i 20 år, utan några ytterligare insättningar. Denna engångsinsättning speglar inte det faktiska kapitalflödet i premiepensionssystemet, och skulle därför kunna justeras för att bättre efterlikna det. Till exempel skulle engångsinsättningen kunna tas bort och istället ersättas med årliga insättningar, i likhet med de årliga pensionsrätterna som sätts in på spararnas konton.

Att utveckla ”Prisjämförelse” till att utgå från flera insättningar gör ”Prisjämförelse” mer lik den situation de flesta spararna har, d.v.s. att kontot årligen fylls på med nya pr-rätter. För sparare som slutat arbeta blir dock jämförelsen skev. Men detta mått kommer aldrig vara rättvisande för alla sparare. Däremot är jämförbarheten mellan de möjliga fondvalen kvar då måttet beräknas på samma sätt för samtliga premiepensionsfonder.

Den genomsnittliga sparandetiden i premiepensionen ligger på ca 33 år. Då pensionssparandet är ett långsiktigt sparande skulle detta motivera en motsvarande sparandetid i måttet, men att den avrundas ned till 30 år för enkelhetens skull.

Storleken på de årliga insättningarna har diskuterats i arbetsgruppen och flera olika alternativ har föreslagits. Vi har valt att lyfta fram två olika alternativ i denna rapport. Det första alternativet utgår från den faktiska genomsnittliga pensionsrätten som placeras, vilket under 2014 var ca 6 600 kronor. Här skulle den genomsnittliga premiepensionsspararen kunna se hur mycket en fond kostar under en 30-årsperiod om den placerar hela sin pensionsrätt i just den fonden. Fördelen med denna storlek på insättning är att det är ett genomsnittligt belopp som många pensionssparare kan relatera till sitt eget sparande. Nackdelen är att det blir svårt för sparare som har väldigt höga- respektive låga pensionsrätter att omvandla och anpassa till sin egen nivå. En annan nackdel, som dock enbart berör myndigheten, är att den genomsnittliga pensionsrätten förändras över tid vilket innebär att beräkningsunderlaget för modellen skulle behöva anpassas med jämna mellanrum.

I det andra alternativet har vi utgått från den maximala pensionsrätten som en sparare kan tjäna in med dagens förutsättningar, vilket är ca 10 000 kronor. Fördelen med detta är att det är en jämn siffra. Eftersom det är den maximala pensionsrätten ligger

majoriteten av spararna under denna nivå, men tack vara att den är jämn är den relativt enkel för sparare att omvandla till sin egen nivå på pensionsrätten. Detta belopp kommer troligtvis också behöva anpassas i modellen med jämna mellanrum, men långt ifrån lika ofta som i det första alternativet.

I jämförelse med det befintliga måttet skulle ovan förslag se ut enligt följande:

	Befintlig Prisjämförelse	Alt. 1	Alt. 2
Engångsinsättning	10 000 kr	0 kr	0 kr
Årlig insättning	0 kr	Ca 6 000 kr	10 000 kr
Sparandetid	20 år	30 år	30 år

För att göra detta mått mer enhetligt med Normanbeloppet bör det vara samma värdeutvecklingsantaganden i beräkningen, de skulle då se ut enligt följande:

Fondtyp	Värdeutveckling per år
Aktiefond	6 %
Blandfond & Generationsfond	4 %
Räntefond	2 %

Med dessa förslag skulle Prisjämförelse bli ett mått som är bättre anpassat för ett långsiktigt sparande i premiepensionssystemet. Detta är dock enbart ett förslag till förändring och vi ämnar fortsätta analysera den optimala utformningen för måttet. Som vi nämnt tidigare är det inte beslutat vad detta jämförelsemått skulle döpas till, Normanbeloppet har utvecklats till en branschstandard och det kan därför vara rimligt att myndigheten anpassar sig till den. Det finns också skäl får oss att analysera om Pensionsmyndigheten istället skulle anpassa sig till det mått som Collectum tillsammans med flera tjänstepensionsbolag utvecklat. För att prismåttet ska fungera optimalt är det självklart viktigt att så många som möjligt använder samma mått.

5.2 Tydligare information kring prestationsbaserad avgift

Prestationsbaserade avgifter är idag ett svårt mått för sparare att förstå, och det är inte alltid tydligt hur och när denna avgift tas ut. Informationsgivningen för detta har dock på senare år förbättrats, och numera ska denna typ av information finnas med på fondens basfaktablad (KIID). Hos Pensionsmyndigheten är denna information idag bristfällig, och visar enbart huruvida fonden har, eller inte har, prestationsbaserad avgift. För att ta reda på storleken på avgiften och vilken beräkningsmetod förvaltaren använder sig av förväntas spararen ta reda på detta på egen hand via annan informationskälla. Myndigheten har idag valt att inte presentera fondernas basfaktablad (KIID) utan istället presentera ett eget fondfaktablad. Anledningen är främst att delar av informationen på fondernas KIID inte gäller inom premiepensionen. Detta gäller bland annat avgiftsuttag, handelsinformation och

skatteinformation. Planer finns dock på att framöver länka till fondernas officiella KIID. På detta sätt blir det enklare för spararen att ta reda på ovan nämnd information.

5.3 Sortering av fondlista

Myndigheten arbetar på att utveckla standardsorteringen på fondtorget. När en fondsparare idag klickar sig in på Pensionsmyndighetens fondtorg är fondlistans standardinställning att sortera fonderna i bokstavsordning. Detta innebär att de fonder vars namn börjar på A hamnar överst och är det första som möter spararen. En idé kan vara att, istället för i bokstavsordning, sortera fonderna efter Pensionsmyndighetens fondavgift med stigande ordning. En nackdel med denna sortering skulle vara att den övre delen av listan blir överrepresenterad av billiga räntefonder. Eftersom premiepensionen är ämnat för ett långsiktigt sparande där sparare ska kunna ta lite mer risk, kan det vara lämpligt att de billigaste aktiefonderna lyfts fram överst i listan, och fortsätter sedan med de billigaste fonderna inom de andra fondtyperna.

5.4 Tydligare informationstexter

Dagens informationstexter kring exempelvis Prisjämförelse är svårhittade och ibland informationsfattiga. Här finns tydliga förbättringsmöjligheter. Ett enkelt tillvägagångssätt för att lyfta fram nyttig och kortfattad information skulle kunna vara att införa så kallade mouseover-texter vid exempelvis kolumnrubriker. Detta innebär att om en sparare för muspekaren över en kolumnrubrik, dyker en informationsruta upp med en kortare informationstext. Detta finns redan idag i rutan för filtrering, i form av en ikon liknande ett frågetecken, dock krävs det ett klick på denna för att informationsrutan ska dyka upp, men principen är densamma.

Det skulle även gå att, under varje flik i fondlistan, inleda med en kortare information som förklarar vilken information som hittas där samt förklaringar för respektive kolumnrubrik.

6 Anpassning till kommande riktlinjer

6.1 PRIIPs

Direktivet för PRIIPs (Packaged Retail and Insurance-based Investment Products) antogs av EU-kommissionen 29 december 2014 och handlar bland annat om hur kostnader och avgifter för så kallade paketerade sparalternativ ska redovisas på ett standardiserat vis i hela EU. Regleringen gäller från och med 31 december 2016.

En idé med PRIIPs är standardiserade faktablad för en rad finansiella produkter. Den exakta utformningen av dessa faktablad och dess innehåll är ännu inte klart. ESA - De tre europeiska övervakningsmyndigheterna EIOPA, ESMA och EBA tog i december fram ett diskussionsunderlag kring PRIIPs-faktabladen och kommer arbeta vidare med utformningen av hur ett gemensamt faktablad ska se ut, bl.a. genom konsumenttester och konsultationer med branschen.

Exakt hur de nya faktabladen ska utformas är således ännu inte klart, men de kommer antagligen blir mer detaljerade än nuvarande fondfaktablad (KIID). Ett problem med att standardisera faktabladen för mycket är att de inte blir riktigt bra/rättvisande för någon produkt. Pensionsmyndigheten har i svar till Finansinspektionen framfört

synpunkter på PRIIPs fördelar och nackdelar utifrån det diskussionspapper som vi erhöll i december.

Värdepappersfonder är undantagna i 5 år (till och med 2019) och det är dessutom ännu ej helt klart att de kommer omfattas då det under de närmsta åren fortfarande finns möjlighet att omfattningen av PRIIPs-faktabladen begränsas. Distributörer av värdepappersfonder ska dock antagligen använda PRIIPs från och med 2017, vilket ställer krav på fondbolagen att leverera underliggande information.

I dagläget presenterar Pensionsmyndigheten ett eget fondfaktablad för respektive fond inom premiepensionen. Planer finns att även länka till fondernas officiella basfaktablad (KIID). Den delen påverkas sannolikt inte av om/när nya PRIIPs faktablad införs.

Gällande den traditionella livförsäkringen så skulle normalt den falla in under PRIIPs. Dock finns undantag för allmänna pensionssystem vilket gör att den antagligen inte omfattas.

Pensionsmyndigheten kommer fortsätta utreda PRIIPs inverkan och anpassa sin information till spararna om det blir tillämpligt.

7 Slutsatser

Vi kan konstatera att det redan idag finns goda möjligheter för pensionssparare att jämföra fondavgifter samt att se hur dessa avgifter påverkar den framtida pensionen. Det finns dock alltid förbättringsmöjligheter och vi har därför analyserat Normanbeloppets lämplighet för premiepensionen samt gett förslag på ytterligare åtgärder som kan förbättra möjligheterna för spararna.

Vi anser att Normanbeloppet, i sin ursprungliga utformning, inte är lämpat för premiepensionssystemet. Dels är avgifterna kraftigt rabatterade inom premiepensionssystemet, vilket skulle medföra olika Normanbelopp inom- och utanför systemet. Dels är sparandetiden för Normanbeloppet 10 år medan sparandetiden för en premiepensionssparare i snitt är över 30 år. Slutligen baseras Normanbeloppet på ett månadssparande, vilket inte stämmer överrens med den årliga insättningen som sker inom premiepensionssystemet.

Vi har därför istället analyserat hur vi kan förbättra Pensionsmyndighetens liknande avgiftsmått, ”Prisjämförelse”. I analysen kom vi fram till att måttet bör förändras för att tydligare likna premiepensionssystemets konstruktion. Engångsinsättningen bör tas bort och ersättas med ett årligt sparande. Sparandetiden bör förlängas från dagens 20 år till 30 år för att bättre spegla den verkliga sparandetiden i systemet. Dessutom bör de underliggande antagandena om framtida avkastning göras enhetliga med Normanbeloppet.

Det finns fortfarande några öppna frågeställningar, såsom vad namnet på måttet ska vara samt vilka avgifter som bör ingå. En idé som vi kommer att titta närmare på i en fortsatt analys är att göra som Collectum gjorde med sitt ”Normanbelopp 30 år ITP”, där de förutom fondavgifter även räknar in andra avgifter som påverkar sparandet. I en sådan variant skulle även myndighetens administrationsavgift kunna ingå.

Pensionsmyndigheten ombads särskilt beakta de kommande kriterier som anges i PRIIPs-förordningen. Vi har analyserat vilken möjlig påverkan dessa nya kriterier skulle få på värdepappersfonder, men valt att i dagsläget inte föreslå några särskilda åtgärder till följd av dem. Då den slutgiltiga utformningen av de nya faktabladen inte är fastställd ännu, samt att värdepappersfonder inledningsvis ser ut att bli undantagna, har vi bedömt det svårt för myndigheten att redan nu anpassa oss till dessa nya kriterier. Vi kommer dock att löpande följa utvecklingen av PRIIPs och anpassa vår information till spararna om det blir tillämpligt.